

ДИНКИЋ У ФАБРИЦИ КАБЛОВА: УПРКОС ДРЖАВНОЈ ПОМОЋИ ПРОИЗВОДЊА ЗА 10 ОДСТО МАЊА НЕГО 2008.

Неславни рекорди

Србија је 2012. завршила са највећим јавним дугом и минусом у буџету, најмањим приливом страних инвестиција и највећим поскупљењима у Европи. Па ко онда да се плаши ванредних избора

МИЛАН ЋУЛИБРК

Н и пре него што је поприлично уздрмана везама појединих функционера, па и самог премијера Ивице Дачића, са људима из подземља, Влада Србије није показивала пуно елана да се ухвати у коштац са неопходним економским реформама. Зато је сада, када је Влада грогирана од тешких удараца „испод појаса“, илузорно од ње очекивати непопуларне потезе, који би требало да уведу дисциплину у јавним финансијама и извуку посусталу привреду из рецесије.

Тим пре што ни већина станара у Немањиној 11 не верује да ће остати на истој адреси до средине 2016. када им истиче пуни мандат. Један од актуелних министара за НИН каже да ће, ма шта лидери јавно причали, ванредних избора бити и то највероватније пре краја године. Чека се само одлука хоће ли Србија добити датум за почетак преговора о пријему у ЕУ. После тога, каква год да буде та одлука, вероватно следе избори, јер све на то „мирише“, каже саговорник НИН-а.

Но, чак и да није тако, могу ли се од Владе, у којој министри као да чекају курира да им каже када ће да

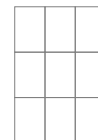
спакују личне ствари и напусте кабине, очекивати радикалне реформе и „тврда“ економска политика?

ПОПУЛИЗАМ На страну што ни већина грађана, „препарирана“ популизмом и разочарана због изневерених очекивања, није спремна за одрицања данас да би им сутра било боље. Поготово што су схватили да то у пракси значи да се одмах живи горе, а сутра како буде. Приче о реформама „које боле“ су им се смучиле, јер њих боли већ 22 године, а реформе не да нису завршене, већ у кључним сегментима нису ни започете.

У таквом амбијенту Влада, чак и да хоће, а нема доказа да хоће, не може много да уради. За драматичан заокрет неопходне су системске промене, а ни пола године после формирања Владе, не наслућује се економска стратегија. Отуда се може претпоставити да ће се мање-више у наредних неколико месеци наставити по старом. Влада ће, дакле, највероватније наставити да гаси пожаре, настојећи да спречи ескалацију социјалног незадовољства. На то, вероватно, рачунају и запослени у пропалим фирмама, који пред изборе лакше успевају да издејствују да им из буџета исплати део заосталих зарада. Зато би њима чак одговарало да буде избора.

Исто важи и за све запослене у јавном сектору, али и за више од 8.000 радника Галенике и смедеревске Железаре. За њих би, на краatak рок, расписивање избора имало исти ефекат као и проналажење стратешких партнера на тендерима, који су неколико пута продужавани. Јер, чик да видимо који би то министар пред изборе смогао храбрости да им каже да држава више неће да их финансира новцем пореских обвезника. Пре ће, ако буде избора, ове „вруже кромпире“ актуелна влада оставити у аманет будућој, као што их је њој „утрапила“ претходна.

ИГРЕ Проблем је, међутим, што то нису „игре без граница“ и што је граница већ пређена. Зато, чак и ако ова година буде изборна, пара за већ уобичајено „подмазивање“ гласачке машине неће бити и министри неће моћи да испуњавају све „музичке жеље“ бирача. Не зато што то можда не би волели, већ зато што је српска привреда на

рубру колапса. Истину за вољу, добар део заслуга за катастрофално стање припада влади Мирка Цветковића, јединој која је после 5. октобра 2000. изгурала пун мандат, а наследницима је оставила само главобољу у виду неславних рекорда.

Иако је мањак у државној каси у 2012. био за 11,7 милијарди динара мањи од планираног (191,9 уместо ребалансом предвиђених 203,6 милијарди), то је највећи дефицит буџета од 2000. Да зло буде веће, уз БиХ и Хрватску, Србија је једина земља у централној и источној Европи која је лане имала већи буџетски дефицит него 2009.

Логична последица прекомерне потрошње је и рекордни јавни дуг, који је нарастао на 17,56 милијарди евра и већи је од 60 одсто БДП-а. По томе су од 21 земље централне и источне Европе од Србије горе само Мађарска и Албанија. Дуг је лане повећан за 3,1 милијарду евра, у последње четири године је удвостручен – са 8,78 на 17,56 милијарди евра, а са неколико већ уговорених кредита и планира-

них емисија нових еврообвезница, до краја године могао би да се приближи психолошкој граници од 20 милијарди евра!

Уз то, према рачуници Стојана Стаменковића, за уравнотежење платног биланса Србији до 2015. недостаје 5,5 милијарди евра. Ако би се сав тај дефицит покрио из девизних резерви, оне би пале на око шест милијарди евра, па је вероватније да ће се бар за део тог износа држава додатно задужити.

Ни дефицит текућих трансакција у платном билансу, који је до краја новембра 2012. достигао 2,75 милијарди евра, никада није био већи. Србија је, наима, минус у текућем платном билансу, али знатно мањи, имала још само 2008. и 2010, док је свих осталих година била у плусу.

Лане је оборен још један неславни рекорд. Нето директне стране инвестиције до краја новембра биле су само 137 милиона евра, најмање у последњих 10 година. Поређења ради, 2006. по том се основу у Србију слило 24 пута више новца.

Њоследице-економија | ДАЧИЋ

Јавни дуг

17,56

МИЛИЈАРДИ ЕВРА

Дефицит платног биланса

2,75

МИЛИЈАРДИ ЕВРА

Буџетски дефицит

1,7

МИЛИЈАРДИ ЕВРА

Стране инвестиције

0,137

МИЛИЈАРДИ ЕВРА

Иако није оборен национални рекорд у поскупљењима (у 2005. цене на мало повећане су за 17,7 одсто), лане је са инфлацијом од 12,2 одсто Србија заузела прво место у Европи, а невеселу привредну слику употпуњава податак да је индустријска производња у 2012. била мања за десетак одсто него 2008.

Може ли горе? Тешко. Ту ни избори не могу ништа покварити! А нема ни страха да неће бити пара за плате и пензије. Држава је почетком 2013. имала на свом рачуну код НБС око 1,55 милијарди евра и са тим новцем, уз просечну наплату пореза и других дажбина, може без већих проблема да функционише бар шест-седам месеци. Таман до формирања нове владе. Али, шта после? Има ли бар наговештаја да се после евентуалних избора може променити економска политика? Део одговора може се наслутити и из економског програма ДС, која се заложила за отварање нових државних предузећа, као да је то нешто ново у односу на оно што се већ годинама ради и што је само продубило кризу. ■